

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Аналізується політична соціалізація студентів. Розглядаються вплив викладача та інтернет-спільнот на формування політичної культури молоді.

Ключові слова: політична соціалізація, політична культура, політична активність.

Abstract

The political socialization of students is analyzed. The influence of teachers and Internet communities on the formation of youth political culture is considered.

Key words: political socialization, political culture, political activity.

Становлення молодих людей, як громадян своєї країни, нерозривно пов'язане з проблемою політичної соціалізації. Студентська молодь представляє особливий інтерес для оцінки сучасного політичного процесу в Україні як група, яка є однією з рушійних сил і, одночасно, «перших плодів» соціально-політичних перетворень. Варто згадати студентські протести у 1990 р., коли півтори сотні студентів бастували проти підписання нового Союзного договору та за відставку голови Ради міністрів В. Масола, у 1993 р. півтора мільйона шахтарів – за особливий статус Донбасу та підвищення зарплатні, в 2000-2001 рр. різноманітні громадські та партійні активісти – за «Україну без Кучми» й розслідування вбивства Георгія Гонгадзе. Окремо пам'ятаємо Помаранчева Революція та Євромайдан, що спричинили зміни влади в країні. Увійшли в історію й регіональні акції протесту, наприклад, владівські заворушення 2013 року.

Під поняттям «політична соціалізація» розуміємо процес включення індивіда у політичну систему держави за допомогою сприйняття ним досвіду цього інституту і його взаємодії з політичною середовищем, результатом якого є адаптація особистості до домінуючої політичної культури [1].

Завдяки процесу політичної соціалізації забезпечуються відтворення політичної системи суспільства, засвоєння політичних ролей, інтеграція індивідів в політику. Залежно від прийнятих в суспільстві зразків і норм політичної поведінки, сучасна політологія виокремлює чотири основні типи політичної соціалізації особистості: гармонійний, плюралістичний, гегемоністський і конфліктний [2].

До числа механізмів політичної соціалізації особистості відносяться: наслідування; навіювання; зараження. Вони допомагають людині адаптуватися до політичних умовами і сформувати політичну ідентифікацію.

Агентами політичної соціалізації є соціальні інститути, які транслують норми і ціннісні зразки політичної поведінки. До безпосередніх агентів політичної соціалізації відносяться політичні інститути і організації (держава, політичні партії, рухи), політичні еліти і лідери, групи інтересів, система освіти [3].

Сукупність безпосередніх агентів соціалізації утворює систему, яка за допомогою політичних механізмів контролює і направляє політичну поведінку особистості.

Стосовно неполітичних агентів, то це сім'я, групи однолітків, церква, система освітніх і культурних установ, професійні, жіночі, молодіжні організації, культурні, спортивні, творчі об'єднання тощо. Найвпливовішими на політичну соціалізацію особистості є ЗМІ.

Важливу роль в політичній соціалізації особистості відіграють й ситуативні агенти: соціально-економічні умови і спосіб життя людини, національні і сімейні традиції, конкретні

соціальні феномени (затримка і невиплата заробітної плати, безробіття, обман з боку державних органів, бюрократизм, корупція тощо) [4].

Під політичною соціалізацією студентської молоді розуміємо процес активного засвоєння ними ідеологічних і політичних цінностей, норм, наявних у суспільстві й перетворення їх в усвідомлену систему соціально-політичних установок.

Заклади вищої освіти (ЗВО) є інститутом політичної соціалізації. Кількість студентів ЗВО в Україні нараховує у 2019-2020 н.р. – 1266,1 тис осіб. Зокрема, серед усіх саме національних університетів (118 ЗВО) виокремлюють такі групи: 24 класичних, 17 технічних, 11 таких, що підпорядковуються силовим відомствам, по 10 аграрних і мистецьких, 9 медичних, 8 транспортних, по 6 економічних і педагогічних, 3 архітектурних, ще 14 університетів згруповано в «інші» [5].

Розглядаючи особливості політичної соціалізації студентів технічних ЗВО, звичайно, можна стверджувати, що впливовими є неполітичні та ситуативні агенти політичної соціалізації. Студенти є активними громадськими діячами, певна їх частка згодом балотується на виборах в якості кандидатів у депутати різних рівнів. Проте звернемо особливу увагу на вплив освітнього процесу щодо політичної соціалізації. В технічних університетах студенти вивчають дисципліни суспільно-гуманітарного циклу. Більшість з них пропонуються на вибір для здобувачів освіти. Під час занять обговорюються важливі політичні події, порівнюються політичні системи різних держав світу, акцентується увага на необхідності підвищення рівня політичної культури і свідомості молоді, можливостях е-демократії та е-урядування.

Засвоєння певних зразків політичної поведінки залежить й від власної позиції викладача, адже як особистість він може мати авторитет в очах студентів. Важливо студентам демонструвати зразки активної політичної поведінки, але, разом з тим, вміння знаходити компроміс, досягати консенсусу. Одним із актуальних питань сьогодні є необхідність у згуртованості громадян, їх рух до демократизації. Тому в процесі політичної соціалізації важливими є диспути та участь викладачів і студентів у різних соціальних проєктах, які дають усвідомлення ролі держави і суспільства у житті людини. Важливим є вивчення гуманітарних, поведінкових дисциплін у технічних ЗВО. Майбутні інженери претендують бути лідерами громадської думки, тому повинні мати знання і навички для спрямування енергії людей на розвиток України.

Нині впливовою є політична інтернет-соціалізація, яка містить як великий потенціал для розширення політичних знань, так для маніпуляцій. Актуальними нині є знання з медійної грамотності, цифрової безпеки, які допоможуть студентам стати раціональними виборцями, політиками, громадськими діячами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Денисюк С. Г. Математичне моделювання і побудова механізмів проведення президентських виборів в Україні. Нова парадигма: журнал наукових праць. Вип. 78. Київ: Вид. НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. С. 107-115.
2. Денисюк С. Г., Корнієнко В. О., Слободянюк А. В. «Персоніфікація» vs «репутація» у політичному контексті математичного моделювання виборчих переваг. *European Political And law Discourse*. 2016. Vol. 3, iss. 2. P. 165-171.
3. Денисюк С. Г., Шиян А. А. Моделювання політичних процесів. *Прикладна політологія : навч. посіб.* / за ред. В. П. Горбатенка. Київ : ВЦ «Академія», 2008. С. 453–464.
4. Денисюк С. Г. Засоби масової інформації як трансформаційний чинник сучасної політичної комунікації. *Науковий часопис*. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. Вип. 5. С. 118-123.
5. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік / за заг. ред. проф. Сергія Квіта. Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2020. 244 с.

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, професор, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Svitlana G. Denysiuk – Doctor of Politician science (Eng.), professor, professor of social and political sciences department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com